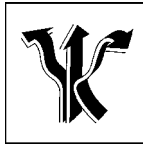

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ”
(для магістрів)

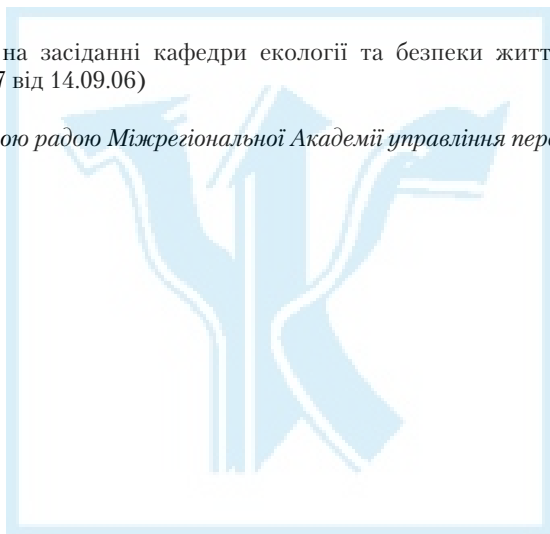
МАУП

Київ 2006

Підготовлено професором кафедри історії та теорії держави і права
Н. І. Головко

Затверджено на засіданні кафедри екології та безпеки життєдіяльності
(протокол № 7 від 14.09.06)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Головко Н. І. Навчальна програма дисципліни “Педагогіка і психологія вищої школи” (для магістрів). — К.: МАУП, 2006. — 14 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Педагогіка і психологія вищої школи”, питання для самоконтролю, список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2006

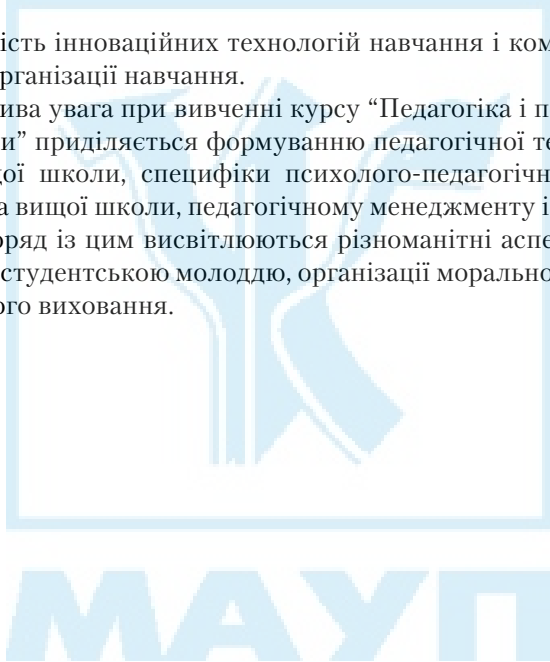
ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета вивчення курсу “Педагогіка і психологія вищої школи” — засвоїти основи педагогіки і психології вищої школи, психологічних та педагогічних особливостей діяльності студентів і викладачів.

У результаті вивчення курсу студенти повинні знати:

- особливості предмета і методів педагогіки та психології вищої школи;
- характеризувати дидактичні моделі змісту навчання студентів;
- сутність інноваційних технологій навчання і комплексні форми організації навчання.

Особлива увага при вивченні курсу “Педагогіка і психологія вищої школи” приділяється формуванню педагогічної техніки викладача вищої школи, специфіки психолого-педагогічної діяльності викладача вищої школи, педагогічному менеджменту і самоменеджменту. Поряд із цим висвітлюються різноманітні аспекти виховної роботи зі студентською молоддю, організації морального, правового естетичного виховання.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
	Змістовий модуль I. Особливості педагогічного процесу у вищій школі
1	Загальні основи педагогіки вищої школи
2	Дидактичні основи педагогічного процесу у вищій школі
3	Інновації в системі вищої педагогічної освіти
4	Наукові та організаційно-методичні засади виховного процесу у вищій школі
5	Болонський процес – Європейська інтеграція систем вищої школи
	Змістовий модуль II. Психологія вищої школи
6	Загальні поняття психології вищої школи
7	Психологічні засади навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах
8	Діяльність та її психологічна структура
9	Особистість і управління процесом її формування
10	Психолого-педагогічні особливості діяльності викладача
Разом годин: 81	

ЗМІСТ
дисципліни
“ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ”

Змістовий модуль I. Особливості педагогічного процесу у вищій школі

Тема 1. Загальні основи педагогіки вищої школи

Загальні основи педагогіки вищої школи. Вища освіта як органічна складова системи неперервної освіти. Основні принципи розвитку вищої школи. Структура вищої освіти. Сутність ступеневої освіти. Сучасні методологічні аспекти педагогіки вищої школи. Основи наукового педагогічного дослідження. Принципи педагогічного дослід-

ження. Логіка педагогічного дослідження. Особливості педагогічного процесу у вищому навчальному закладі. Особливості молоді у вищому навчальному закладі. Вікові особливості студентської молоді.

Література [1–3; 5; 20; 33; 37]

Тема 2. Дидактичні основи педагогічного процесу у вищій школі

Мета, завдання та зміст вищої освіти України. Дидактичні моделі змісту навчання. Принципи та методи навчання у вищому навчальному закладі. Проблеми навчання у вищому навчальному закладі. Організаційні форми роботи у вищому навчальному закладі. Лекції та методика їх виконання. Семінарські та практичні заняття у вищих навчальних закладах. Комплексні форми організації навчання. Основи педагогічного контролю у вищих навчальних закладах та основні форми його здійснення. Самостійна робота студентів. Зміст стандартизації і гуманізації вищої професійно-педагогічної освіти на рівні навчальних планів та програм.

Література [1; 2; 4; 5; 14; 25; 31]

Тема 3. Інновації в системі вищої педагогічної освіти

Сутність педагогічної інноватики. Шляхи оновлення системи вищої освіти. Сучасні технології – підґрунтя оновлення професійної підготовки вчителя. Концепція оновлення підготовки майбутніх викладачів на основі застосування інноваційних технологій.

Основні шляхи реформування традиційної системи навчання. Інноваційні тенденції розвитку сучасної освіти. Сутність та поняття педагогічних та освітніх технологій. Сутність педагогічної інноватики. Основні якості сучасних педагогічних технологій. Структура педагогічної технології і вимоги до її проектування. Технологія як наука про майстерність. Історичні аспекти педагогічної технології. Особливості педагогічної технології. Класифікація педагогічних технологій. Сучасне традиційне навчання. Інноваційні процеси в системі освіти. Умови ефективності інноваційних педагогічних технологій.

Сутність модульної технології навчання. Становлення і розвиток модульних технологій навчання. Принципи модульної технології. Особливості організації навчання в модульній технології. Навчальний модуль і його методичне забезпечення.

Література [4; 5; 12; 14; 15]

Тема 4. Наукові та організаційно-методичні засади виховного процесу у вищій школі

Особливості виховної роботи зі студентами вищого навчального закладу. Теоретико-методичні засади сучасної концепції виховання студентів. Методи, організаційні форми й засоби виховної роботи у вищій школі. Система виховної роботи у вищій школі, її організаційно-практичне забезпечення. Професійні та виховні аспекти діяльності випускника вищої школи у трудовому колективі. Моральне виховання студентів. Правове виховання. Позааудиторна робота студентів.

Література [2; 3; 5; 24; 32; 35]

Тема 5. Болонський процес – Європейська інтеграція систем вищої школи

Цілі та завдання Болонської декларації. Особливості організації навчального процесу у вищому навчальному закладі відповідно до Болонської декларації. Передумови приєднання системи вищої освіти України до Болонського процесу.

Література [4; 5; 15; 18]

Змістовий модуль II. Психологія вищої школи

Тема 6. Загальні поняття психології вищої школи

Предмет та об'єкт психології вищої школи. Завдання психології вищої школи. Сучасні концепції вищої освіти. Зв'язок психології вищої школи з іншими галузями психології, психологічний аспект державних стандартів вищої освіти. Призначення та основні принципи ліцензування, атестації та акредитації вищих навчальних закладів. Державна та недержавна вища освіта. Структура стандарту вищої освіти студентів.

Література [4; 5; 15; 18]

Тема 7. Психологічні засади навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах

Психологічні аспекти підготовки старшокласників до вибору професії та навчання у вищому закладі освіти. Активізація самопізнання старшокласників у виборі професії. Психологічні аспекти профвідбору у вищі навчальні заклади. Проблема адаптації абітурієнтів до навчально-виховного процесу у вищій школі. Вікові особливості студентської

молоді та їх роль у становленні особистості. Проблема мотивації навчання у вищій школі. Індивідуалізація та диференціація навчально-виховного процесу. Активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів. Формування творчої особистості. Забезпечення психологічної готовності студентів до майбутньої професійної діяльності. Роль викладача у формуванні творчої особистості студента.

Література [2–5; 10; 11; 16]

Тема 8. Діяльність та її психологічна структура

Психологічна структура діяльності. Поняття про діяльність та її психологічна структура. Види діяльності. Праця як цілеспрямована діяльність людини. Репродуктивна, продуктивна, творча праця.

Психологічні особливості основних видів діяльності студента. Навчання як провідна діяльність студентів. Особливості мотивів навчальної діяльності студентів. Навчальна активність студентів. Зв'язок навчальної активності студентів та їх самооцінки. Психологічні умови формування позитивних мотивів до навчання. Психологічні особливості суспільної діяльності та формування особистості студента. Мотивація суспільної діяльності студентів. Психологічні аспекти наукової діяльності студентів. Вплив наукової діяльності на формування особистості студента як професіонала. Мотиви участі студентів у науковій діяльності. Форми участі студентів у науково-дослідницькій роботі.

Психологічні особливості культурно-естетичної та спортивної діяльності студентів. Поняття та сутність самостійної роботи студентів, її психологічне значення. Психологічний аналіз самостійної роботи в аудиторії. Навчальна та виробнича практика як види самостійної роботи студентів.

Література [4; 6; 8; 9; 11; 30]

Тема 9. Особистість і управління процесом її формування

Індивід та особистість. Поняття про індивідуальність. Психологічна структура особистості. Психологічні процеси, властивості та стани у структурі особистості. Виховання розумове, трудове, моральне, естетичне та фізичне. Характеристика типів акцентуації.

Психологічні особливості формування професійної спрямованості студентів у вищій школі. Особливості формування професійної самосвідомості студентів. Психологічні умови формування професій-

них здібностей студентів. Самоактуалізація особистості студента у вищих навчальних закладах.

Література [2; 4; 6; 10; 11; 13; 23; 28]

Тема 10. Психолого-педагогічні особливості діяльності викладача

Професіограма викладача вищої школи: сутність, компоненти. Педагогічна спрямованість як найважливіша вимога до особистості викладача вищої школи. Вимоги до професійно важливих якостей викладача вищої школи. Психологічні вимоги до сформованості емоційно-вольової сфери викладача. Психологічні вимоги до характерологічних властивостей викладача вищої школи. Психологічний аналіз педагогічних здібностей викладача та можливості розвитку. Вимоги до рівня педагогічних вмінь, навичок та знань викладача. Діагностування та оцінювання основних рейтингових показників особистості та ефективності праці викладача. Особливості змісту та засобів спілкування у вищій школі. Психологічний аналіз видів спілкування у вищому навчальному закладі. Рівні спілкування викладачів та студентів. Комунікативна культура викладача вищої школи. Емоційно-творчий аспект педагогічного спілкування у закладі вищої освіти. Проблеми емпатії у професійній діяльності викладача. Психологічні особливості у розумінні викладачем особистості студента. Роль викладача у створенні сприятливого клімату у студентській групі.

Педагогічний менеджмент. Педагогічний менеджмент як сучасна теорія управління освітою. Сутність професійної діяльності та самоменеджменту керівника вищого навчального закладу як менеджера освіти.

Література [1; 4; 5; 15; 16; 18; 19; 21; 26; 28]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОТРОЛЮ

1. Основні завдання педагогіки вищої школи.
2. Предмет та об'єкт педагогіки вищої школи.
3. Сучасні концепції вищої школи та їх психологічний аналіз.
4. Загальні основи педагогіки вищої школи.
5. Вища освіта як органічна складова системи неперервної освіти.
6. Основні принципи розвитку вищої школи.
7. Структура вищої освіти.
8. Сутність ступеневої освіти.

9. Психологічний аналіз специфіки державної та недержавної вищої освіти.
10. Поняття про державні стандарти вищої освіти та їх психологічне обґрунтування.
11. Умови застосування інноваційних методів навчання.
12. Специфіка навчання у вищій школі.
13. Мета, завдання та зміст вищої освіти України.
14. Дидактичні моделі змісту навчання.
15. Принципи та методи навчання у вищому навчальному закладі.
16. Проблеми навчання у вищому навчальному закладі.
17. Організаційні форми роботи у вищому навчальному закладі.
18. Лекції та методика їх проведення.
19. Семінарські та практичні заняття у вищих навчальних закладах.
20. Комплексні форми організації навчання.
21. Основи педагогічного контролю у вищих навчальних закладах та основні форми його здійснення.
22. Фахова орієнтація навчання у вищій школі та психологічний аналіз.
23. Принципи формування змісту та їх психологічне обґрунтування.
24. Психологічні особливості розвивального навчання у вищій школі.
25. Проблемне навчання та психологічне обґрунтування його ефективного застосування у вищих навчальних закладах.
26. Пошуково-дослідницький характер навчальної діяльності студентів.
27. Методи навчання як засоби навчально-формуючих впливів на особистість студентів.
28. Психологічні вимоги до рівня педагогічних здібностей викладача вищої школи.
29. Використання засобів обчислювальної техніки в навчальному процесі та його технічне значення.
30. Проблеми потреб і мотивів особистості студентів та їх формування у виховному процесі.
31. Вплив спілкування і різних видів діяльності студентів на формування їх моральної самосвідомості.
32. Психологічні умови ефективного управління навчально-виховним процесом у вищій школі.
33. Роль особистості діяльнісного підходу в управлінні вищою школою.

34. Педагогічний менеджмент у вищому навчальному закладі: сутність, цілі, завдання.
35. Принципи управління освітнім процесом у вищій школі, їх психологічна характеристика.
36. Психологічний аналіз процесу управління якістю вищої освіти на основі інформаційних технологій.
37. Діагностика якості наученості студентів: психологічний аналіз.
38. Основні види діяльності студентів: загальна характеристика.
39. Психологічні особливості провідної діяльності студентів.
40. Навчальна активність студентів: сутність, психологічні особливості.
41. Зв'язок навчальної активності студентів із самооцінкою.
42. Суспільна діяльність студентів: сутність, психологічні особливості.
43. Вплив навчальної діяльності на формування особистості студентів.
44. Психологічні умови формування у студентів позитивної мотивації до суспільної діяльності.
45. Психологічні умови формування позитивної мотивації до наукової діяльності студентів.
46. Психологічні особливості культурно-естетичної діяльності студентів.
47. Самостійна робота студентів: сутність, види, умови ефективного виконання.
48. Психологічні особливості навчальної та виробничої практики студентів.
49. Психологічні особливості професійного самовизначення студентів у вищих навчальних закладах.
50. Проблеми адаптації абітурієнтів до навчально-виховного процесу у вищій школі.
51. Психологічні особливості формування професійної спрямованості студентів.
52. Самоактуалізація особистості студента під час навчання у вищому навчальному закладі.
53. Соціально-психологічні особливості готовності випускників вищої школи до практичної професійної діяльності.
54. Психологічний аналіз структури діяльності викладача вищої школи.
55. Наукова організація праці викладача: психологічний аналіз.

56. Педагогічна майстерність викладача вищої школи.
57. Педагогічна техніка викладача: сутність, умови формування.
58. Зміст та засоби педагогічного спілкування у вищій школі: психологічний аналіз.
59. Педагогічний менеджмент як сучасна теорія управління освітою.
60. Сутність професійної діяльності та самоменеджменту керівника вищого навчального закладу як менеджера освіти.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Алексюк А. М.* Педагогіка вищої школи: Курс лекцій (модульне навчання). — К., 1993. — 220 с.
2. *Галузінський В. М., Євтух М. Б.* Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні: Навч. посіб. — К., 1995. — 168 с.
3. *Закон України “Про освіту”* // Освіта. — 1996.
4. *Слепкань З. І.* Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі. — К.: Вища шк., 2005. — 240 с.
5. *Педагогіка вищої школи: Навч. посіб.* / За ред. З. Н. Курлянд. — К.: Знання, 2005. — 400 с.
6. *Лозниця В. С.* Психологія і педагогіка. — К., 1999. — 298 с.

Додаткова

7. *Андреев В. И.* Диалектика воспитания и самовоспитания творческой личности. — Казань, 1988.
8. *Акопов Г. В.* Социальная психология высшего образования. — Самара, 1993.
9. *Битякова Н. Р.* Психология личностного роста. — М., 1995.
10. *Бойко В. В., Коваль А. Г., Панферов В. Н.* Социально-психологический климат в коллективе и личность. — М.: Мысль, 1985. — 208 с.
11. *Вергасов В. М.* Активизация познавательной деятельности студентов в высшей школе. — К.: Выща шк., 1985. — 176 с.
12. *Васьков Ю. В.* Педагогічні теорії, технології, досвід (дидактичний аспект). — Х.: Скорпіон., 2000. — 120 с.
13. *Гірник А. М.* Основи психопедагогіки. — К.: Вид-во КВГУ, 1996. — 134 с.
14. *Дидактичні аспекти альтернативної освіти* // За ред. В. Ф. Паламарчук. — К., 1993.

15. *Дичківська І. М.* Інноваційні педагогічні технології: Навч. посіб. — К.: Академвидав, 2004. — 32 с.
16. *Долженко О. В., Шатуновский В. Л.* Современные методы и технологии обучения в техническом вузе: Метод. пособие — М.: Высш. шк., 1990. — 192 с.
17. *Дробязко П. І.* Українська національна школа: вимоги і сучасність. Посіб. — К.: Академія, 1997. — 182 с.
18. *Дьяченко В. К.* Сотрудничество в обучении. — М., 1991. — 192 с.
19. *Зязюн І. А., Сагач Г. М.* Краса педагогічної дії: Навч. посіб. для вчителів, студ. серед. та вищих навч. закл., аспірантів. — К.: Вид-во УФІМБ, 1997. — 302 с.
20. *Ильястов И. И.* Структура и процесс учения. — М., 1986.
21. *Коваль А. П.* Ділове спілкування. — К.: Либідь, 1992. — 280 с.
22. *Козаков В. А.* Самостоятельная работа студентов. — К.: УМК ВО, 1989. — 252 с.
23. *Кон И.* Психология ранней юности. — М., 1989. — 254 с.
24. *Костюк Г. С.* Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. — К., 1989. — 608 с.
25. *Кутисевич Ч.* Основы общей диалектики. — М.: Высш. шк., 1986. — 370 с.
26. *Коломінський Н. Л.* Психологія менеджменту в освіті. — К.: МАУП, 2000.
27. *Лернер И. Я.* Дидактические основы методов обучения. — Л., 1981. — 186 с.
28. *Маркова А. К.* Психология профессионализма. — М., 1996.
29. *Мей Р.* Искусство психологического консультирования: Пер. с англ. — М., 1994.
30. *Основы педагогики и психологии высшей школы* / Под ред. А. В. Петровского. — М.: Изд-во МГУ, 1986. — 304 с.
31. *Панок В. Г.* Концепция национальной социально-психологической службы: Педагогика и психология // Вестн. АПН. — 1994
32. *Пономарев А. Я.* Психология творчества и педагогика. — М., 1976. — 280 с.
33. *Смолкин А. М.* Методы активного обучения. — М.: Высш. шк., 1991. — 176 с.
34. *Симонов В. П.* Диагностика личности и профессионального мастерства преподавания. — М., 1995.
35. *Смирнов С. Д.* Педагогика и психология высшего образования: от деятельности к личности. — М., 2001. — 304 с.

36. *Старовойтенко Е. Б.* Духовное влияние как основа воспитания и саморазвития личности // Психол. журн. — 1992. — № 4.
37. *Стоуне Э.* Педагогика. — М., 1984.
38. *Регуш Л. А.* Наблюдение в практической психологии. — СПб., 1996.
39. *Падажа О. С., Шпак О. Т.* Сучасні педагогічні технології: Навч. посіб. — К.: Освіта, 2000. — 368 с.
40. *Низамов Р. А.* Дидактические основы активизации учебной деятельности студентов. — Казань, 1995.
41. *Хекхаузен Х.* Мотивация и деятельность: В 2 т. — М., 1986.
42. *Якутин В. А.* Обучение как процесс управления. — Л., 1988.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Педагогіка і психологія вищої школи”.....	4
Зміст дисципліни “Педагогіка і психологія вищої школи”.....	4
Питання для самоконтролю.....	8
Список літератури.....	11

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *І. В. Хронюк*
Комп'ютерне верстання *Н. М. Музиченко*

МАУП

Зам. № ВКЦ-2844

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП